

1. Lucia Cornea, Repertoriul vechilor ateliere fotografice din Oradea (1852-1950), Ed. Muz. Țării Crișurilor, Oradea, 1999.

Lucrarea Doamnei Lucia Cornea, *Repertoriul vechilor ateliere fotografice din Oradea (1852-1950)* este o lucrare bilingvă, apărută în Editura Muzeului Țării Crișurilor din Oradea în 1999, venind în ajutorul celor interesați sau preocupați de cercetările de istoria fotografiei, cercetări care, precum afirmă autoarea, în România sunt abia la început.

Cartea de față este rodul unor lungi cercetări întreprinse în vederea descoperirii atelierelor fotografice din Oradea. În vederea documentării, autoarea a efectuat două stagii de documentare la Budapesta și Debrețin, după care a urmat munca anevoioasă de studiere a unor colecții de fotografii publice și particulare.

Primul capitol face referire la atelierile fotografice timpurii ce s-au înființat la Oradea, primul atelier fotografic fiind amintit în 1852 ca aparținând pictorului Mezey Lajos. Fotografiile ce au rămas de la acesta sunt de fapt dagherotipii. Precum reiese din acest capitol, mulți fotografi, pentru a dobândi cunoștințele profesionale necesare, făceau călătorii la Viena, München sau Paris.

Capitolul următor tratează ultimele două decenii ale secolului 19, care reprezintă perioada clasică a fotografiei vechi la Oradea, ce începe o dată cu deschiderea în 1884 a atelierului ce a aparținut fotografului Fekete Sándor, primul fotograf artist și teoretician al fotografiei la Oradea. În această perioadă se observă o creștere a numărului de ateliere și se înregistrează solicitări din ce în ce mai numeroase, un pas important în acest sens fiind apariția ferotipiei la Oradea care, având preț scăzut s-a bucurat de foarte mult succes. În perioada mai sus amintită apar albumele fotografice (albume de familie, albume cu parlamentari, vederi din localități, albume etnografice, etc.), atelierile fotografice orădene implicându-se și în producerea cărților poștale ilustrate, precum și în realizarea unor fotocopii după documente.

Capitolul consacrat atelierelor fotografice la începutul secolului 20 semnaleză o creștere spectaculoasă a numărului total de ateliere. Ferotipiile continuau să fie foarte solicitate, mai ales de oamenii mai puțin înstăriți. La începutul anului 1910, atelierile orădene au început să se alinieze progresului, începând să fotografieze și la lumină artificială.

În capitolul ce tratează atelierile fotografice în perioada interbelică, se observă că activitatea fotografică dobândește elan prin înființarea Asociației Fotografilor Profesioniști din Oradea, în octombrie 1922. Perioada interbelică înregistrează o creștere foarte mare a numărului fotografilor amatori, un alt aspect de care trebuie ținut seama este că în această perioadă câștigă din ce în ce mai mult teren fotoreportajul, existând câteva ateliere mult solicitate pentru acest gen de fotografii.

Între 1940-1950, o parte din fotografii orădeni au mult de suferit, este vorba de fotografii evrei care au fost deportați, de unde nu se întorceau întotdeauna, atelierile lor fiind des revendicate de către urmași. În cazuri mai fericite, dacă reușeau să se întoarcă din lagăre, au început să-și refacă atelierile, să angajeze personal, să-și refacă stocul de materiale și să-și reconstituie clientela.

Autoarea dedică un capitol al lucrării fotografilor amatori din Oradea care și-au adus aportul la dezvoltarea și răspândirea activității fotografice, unii din ei atingând performanțe considerabile. Fotografi amatori din Oradea au înființat o asociație care se număra printre primele de acest gen, numită Cercul Fotografilor Amatori din Oradea, înființat la 11 iulie 1903.

Un scurt capitol este dedicat și comerțului cu articole fotografice, acesta fiind o necesitate ținând cont de răspândirea fotografiei, de numărul mare al celor preocupați și pasionați de fotografie.

În încheiere, autoarea publică repertoriul atelierelor fotografice profesionale, fiind trecut proprietarul, perioada de funcționare, adresa, profilul (portrete etc.), locul de păstrare a fotografiilor originale în colecții, bibliografie și mențiuni. În cazul listei ce cuprinde fotografii amatori, primele două rubrici precizează perioada de activitate și profesia. Ultima listă cuprinde un număr de comercianți de articole fotografice. În finalul lucrării apare un număr de 37 de fotografii pe care autoarea le considera reprezentative pentru ilustrarea epocii în care au fost făcute. Lucrarea se remarcă prin buna structurare a informației, listele publicate la sfârșitul lucrării fiind de mare folos pentru cel ce caută informațiile esențiale despre activitatea desfășurată de către fotografii orădeni (profesioniști sau amatori) sau cel care e interesat de primele magazine ce desfășurau comerț cu articole fotografice, autoarea căutând și reușind din plin să introducă cititorul în atmosfera epocilor prezentate. (Nogradi Imre)